

Олександр Забарний

СТЕЖКУНА НАМ, ЯГІ МОЄІ

Ніжин 2010

Збірка поезій Олександра Забарного «Стежина пам'яті моєї» побачила світ з передмовою Шевченківського лауреата Леоніда Горлача у ніжинському видавництві ПП Лисенка М.М. у 2010 році – 68с.

ЩО ЗАПИСАНЕ В ДУШІ

Олександр Забарний – типовий продовжувач славетних філологічних традицій ніжинського Гоголівського вузу. Вони закладалися ще на початку ХІХ століття, вони з перемінним успіхом продовжувалися в подальші часи, пробиваючись інколи через колючі ґрати заборон. Згадаймо того ж Леся Гомона з його трагічною «Голгофою», згадаймо через чимало років Олександра Самійленка з його трагічною долею, яка дозрівала під духовним осіянням незабутніх Григорія Аврахова чи Лесі Коцюби.

Мені важко судити, але, здається, і осіння жура, котра наповнює рядки багатьох віршів нової книжки Олександра Забарного з'явилася не через передчасне старіння душі, - як природного стану – а через постійну пам'ять про нелегку долю літературних попередників. І якщо в його збірках поезії та прози, котрі вже поселилися серед читачів, ці мотиви лише прокльовувалися, то в нинішній осінні мотиви домінують, прориваються навіть через пластичні ритми інтимної лірики. А коли взяти до уваги лірику громадянську, скажімо, «Монолог тридцять третього» чи «Сповідь», то й у ній автор зберігає філософський спокій та добру філологічну школу. У першому за основу береться деталь сучасного життя –українці в поминальні дні кладуть на могили родичів колоски жита й пшениці і таким чином пошановують жертв голодомору, - але саме такий факт дозволяє поетові висловити й своє прокляття творцям вселюдської погуби. Причому, він не збивається на прямолінійний крик, довіряючи свої емоції художнім тропам.

Таким же оригінальним є вірш «Монолог дзвона», один із кращих у цьому тематичному циклі. Голосом дзвона говорить поет, говорить іменем

народу. А щодо читача конкретного, то маємо фінальне несподіване трактування біблійної теми месіанства:

До вас сьогодні я кричу в знемозі:
«Брати, не станьте супроти братів!
Он вже Христос прямує по дорозі
Й до злагоди веде своїх катів!»

Який ще промовистіший заклик треба шукати для сучасників, zdeформованих маячною всіляких політиків, що давно розтоптали першооснови народної моралі!

Є у книзі і цикл дещо романтичних поезій про туристичні мандри, сходження на гори, невід'ємні рюкзаки, гітари й намети. Що ж, це ще одна грань поетової біографії, яка тільки підтверджує багатогранність людської природи, що не може замкнутися тільки на світі вузівського життя.

Та основу збірки складає все-таки класична інтимна й пейзажна лірика. Саме в ній і криється основа хисту Олександра Забарного. Тут слово набуває образних переливів, тут «виколискують співанку віти і небо б'ють підковами плодів» рідні сади, тут «на Острі льодує собі лід», тут відбувається особливе зрошення людської душі й природи. А напливи нестаріючих – хоч здебільшого журних – почуттів породжують ритмічне розмаїття. Ось хоча б таке:

Спочинь на моєму плечі,
Вже в небі стодзвонять ключі
Лелек, що на втомлених крилах несуть
Голубінь.
Спочинь...

Отже, маємо те, що записане в чутливій душі поета, а кожна щира сповідь, особливо коли вона підтверджена майстерністю, не може не зворушувати.

*Леонід Горлач – український письменник,
лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка.*

“НА ЧАТАХ ПАМ’ЯТІ”

БАЖАННЯ

Як хочеться мені густим туманом
Лягти в долоні буйногрових трав,
Щоб недозрілий серпень вранці-рано
Підвівся наді мною із заграв.

Під спів пташок злітатъ думками в небо,
Промчати вітром, не шукаючи доріг...
Мені для щастя зовсім мало треба:
Щоб жити і творити вільно міг.

Щоб день оцей дзвенів, немовби пісня,
Щоб небо відмикав лелечий ключ,
Щоб в грудях від кохання було тісно,
І Київ щоб зорів з дніпрових круч.

А ще так хочеться, щоб Україна
Нарешті піднялася із колін.
Й прошепотіла над ставком калина:
«І буде мати, буде гордий син»...

ПІСНЯ

Заквітчаний барвінком і льонами,
В колисці трав і пісні солов'я,
Цвіти в душі, омріяний віками,
Поліський краю, святосте моя!

З джерельної озер твоїх блакиті,
З предвічної краси твоїх дібров
Плекаю щастя і наснагу жити
І не втрачаю віру і любов.

Від сивої козацької могили
До кольорів у мамине шиття...
З тобою, краю, стали ми стожилі,
Хоч шматувало долю нам життя...

Нас не зборола ворога навала,
Не знищила чорнобильська біда,
З тобою, рідний, з попелу вставали,
Цілюща, як ніде, Десни вода...

МОНОЛОГ ДЗВОНА

Я - біль народу, кований в металі,
Змордована до немочі душа,
Провісник щастя, горя та печалі...
Мій голос час двобою прикраша.
Я - клекіт серця збудженого люду,
Який зірвав тенета з гордих пліч.
Йому служити я до скону буду,
До нього стогін мій в загравну ніч.
До вас сьогодні я кричу в знеможі:
"Брати, не станьте супроти братів!
Он вже Христос прямує по дорозі
Й до злагоди веде своїх катів!"

МОНОЛОГ ТРИДЦЯТЬ ТРЕТЬОГО

*У поминальні дні на сільських кладовищах Полісся
можна побачити невеличкі букетики пшениці та
жита, покладені на могили.
То страшна пам'ять про голодомор...*

В день цей сонячний зимно Совісті,
І душа все проха каяття...
Як же, як писалися повісті
Та романи про "світле життя"?

І поети жбурлялися гаслами,
Вихваляли вождя на весь світ,
Ще й село годували казками
Про квітучі розмаї літ.

А село жило болем-голодом,
В дефіциті була кропива...
Де ж та рівність Серпа і Молота,
Про яку так волала Москва?

Півсела наїлось кладовища,
А на черзі –іще півсела...
А в Кремлі ввижались сховища
І засіки, повні зерна...

О, миттєвосте, стій! Дай хвилину...
На спокуту до Пам'яті йду.
По хрестах я вивчаю родину
Й колосок на надгроб'я кладу.

СПОВІДЬ

Я не ховався від осколків граду,
І вибух не тривожив мого сну.
Із книги я дізнався про блокаду...
Я надто мало знаю про війну.

Але у наших вулиць стоголоссі
Щоденно стукіт милиць чую я.
І сивиною впало на волосся
Вкарбоване у мармурі ім'я.

А за стіною мама часто плаче,
І стогне батько по ночах без сну.
Я розумію, люди, що це значить...
Я надто мало знаю про війну!

МАМИНА ПІСНЯ

Часто згадую, як наді мною
Чатувала ночами ненька,
Коли сон в дівич-вечір тихий
Обминав колисанку мою,
Коли небо кидалося зорями
Й соловей не вщухав до ранку, -
Все влітала, моя ти нене,
В колискову співанку свою.
Заспівай мені пісню, мамо,
Заспівай мені пісню, рідненька.
По чарівній стежині дитинства
Проведи мене, проведи...
Ой, вертайте, літа, вертайте
До колишеного серпанку,
Я у пісню твою, лебідко,
Тихим смутком собі зайду.
Вже засяяли ранками весни,
Вже літа розродились хлібами,
Вже чоло проорали роки,
Коси всіяла сивина...
Та мандрує твоя співанка
Над розхристаними роками,
І онука, моя лебідко,
Коліскову твою співа.
Заспівай мені пісню, мамо,
Заспівай мені пісню, рідненька...

* * *

Мамо, цвітом вишневим вкрилися скроні мої,
В небі високім тужливо ячать журавлі,
Сивим ключем перемірюють неба блакить...
Мамо, за Вами серце у мене болить!
Мамо, роки, як ріки, розмили марища днів,
Сад Ваш весною від смутку увесь посивів,
Вітер пелюстками всіяв до Вас мені шлях...
Мамо, я докір читаю у Ваших очах.
Кленом самотнім спинюся у Вас біля ніг,
Що ж то за син, коли неньку свою не вберіг?!
Скрипка у серці сонату тужливо грає...
Все ще не вірю, що Вас вже у мене немає.

БЕЗСОННЯ

І треба такому статися
У чорній кав'ярні ночі...
Замість того, щоб відіспатися —
Не можу стулити очі.
Бо достиглі зорі - яблука
Золотять вихрясті сади,
А сягнистий місяць поглядує.
Відігнати мій сон куди.
Аж до поки хлопчисько - ранок
Поскидає тумани з пліч
І засіє рососою ганок,
Відігнавши чаклунку - ніч.
І народиться справжнє диво -
Закипить небосхилу мідь,
І покотить небесне Ярило
День новий по шляху століть.

У БРЕСТСЬКІЙ ФОРТЕЦІ

Яблуні в тихім стоять караулі.
В небі розхлюпана голубінь.
Мирно довкола. В далеке минуле.
Січі кривавої канула тінь.
Скільки отут захоронено близьких,
Шрамів-траншей на землі не злічить...
Сива тополя живим обеліском
В батьківськiм краї, як спогад, стоїть.
Знову на пам'яті пост заступаю,
Сплять у могилі мої земляки,
Що, як лелеки, із рідного краю
Повідлітали на вічні віки.

З ЦИКЛУ “ПРИСВЯТИ”

ЮРКОВІ ПОКАЛЬЧУКУ

Горює горе... Серце повне болю.
А пам'ять все верта думки назад,
Від неї не затулишся рукою
І не порад не знайдеш, ні розрад.

Її не заховаєш десь у скриню,
І не проп'єш у шинку, як було...
Чому ж на сповідь я до тебе лину,
Аж зморшки переорюють чоло?

Невже ж ми так заборгували долі?
Хіба ж не ми сміялися до сліз?
І на Майдані, як на ратнім полі,
Виспівували сто разів «на біс»...

Тепер ти, брате, у останній вирій,
Злетів у вишиванці..., плач душа!
Спливає час, минають будні сірі...
І поминальна чарка не втіша.

* * *

І.С. Лук'яненку

Не зраджуйте своїх учителів,
Не зрадьте тих, хто дарував вам душу.
Сьогодні знову я прохати мушу:
«Не зраджуйте свої учителів!»

Не зрадьте пам'яті своєї,
Що в серці віддзеркалює у вас,
Не зрадьте тих, кого вже зрадив час.
Не зрадьте пам'яті своєї!

Не зрадьте совісті своєї
І хай вона також не зрадить вас,
Згадайте школу і просторий клас...
Не зрадьте совісті своєї!

І не зсікайтеся Любові
Ні миті щастя, ні в негоди днів...
Не зраджуйте своїх учителів,
Що гідні вищої любові.

ЛЮБЛЯТЬ ХЛОПЦІ УКРАЇНУ

(Реабілітований вірш)

Л.Й. Коцюбі, жовтень 1974.

Люблять хлопці Україну,
Тихі верби над ставком,
Її мову солов'їну,
Її пісню про калину,
Ще й про вітер над Дніпром.

Люблять хлопці Україну,
Неньку сиву і ясну.
Її тиху мрійну днину,
Колисанку тополину,
Її зоряну весну.

Люблять хлопці Україну,
Що від моря до Карпат,
З гірким присмаком полину
Виряджає на чужину
Своїх діток-соколят...

* * *

Миколі Ткаченку

Осінь землю золотить добірним золотом,
А життя мої скроні звичайним вапном.
І самотньо в душі, і на серці холодно,
І чаркується доля з журбою разом.

І роки відлітають ключем журавлиним,
І прощаються друзі, й відходять за час.
Ми ж думками услід покаяними линею,
Й, може, вперше не просим зачекати на нас.

І ти, друже Миколо, за змореним літом,
У батьківській оселі зжнивував вже літа.
І самотнім лелекою злинув над світом,
І озвався у віршах, ніби правда свята.

ПРИСВЯТА

Миколі Турківському

Невже, поете, це вже п'ятдесят?
Невже оце вже відцвітає літо?
Роки, неначе коні, степом мчать
І губляться, немов волошки, в житі.

Уже позаду пів шляху життя,
Уже ударили литаври літа,
Але поезія твоя не відцвіта,
А проростає, ніжністю зігріта.

Вона дзвенить і повниться в душі,
І піснею зліта до виднокраю,
І падає на батьківській межі
У переможнім 45-м маї.

Що ж роки не вертаються назад,
Отак уже заведено на світі.
Але поезії твоїй буять
І добрим словом у народі жити.

ВЕРЛІБ

О.Кизенку

Як несли його високо-високо...
Закричало пустою серце,
І пожовкле листя долонь
Облетіло на вмрлі груди.
А коли затужили оркестри,
По бруківці ударивши кроком,
Заячали тужливо лебеді,
Проводжаючи в вирій кохання...
Дивний часе!
Ти п'єш ковтками
Кров найкращих творінь природи,
І кидаєш на таці Вічності
Спорожніле від болю тіло...
Недогарком старої свічки
Ще жевріє у душах Пам'ять,
Щоб на ранок сріблястим маревом
Засніжити скроні мої...

Тебе нема -
Та залишилась пісня,
Народжена в теплі твоїх думок.

Тебе нема -
Та залишилось місто
У мрійників, звідкіль
До неба крок.

Тебе нема -
Та залишились гори,
Що пам'ятають теплоту долонь...

Тебе нема -
Та залишилось горе,
Що сивиною вкрило
Сотні скронь.

У цьому розмаїтті
Дивосвіту,
У цьому герці часу
І буття...
Учусь у тебе я радіти літу
Й не продавати
За безцінь життя.

У ХРАМІ ГІР

І.Гребіннікову

Я ще не знаю, скільки там
до дому,
Хоч обирав дорогу, звісно, сам...
Та, подолавши ненависну втому,
Я в гори входжу так, як входять
В храм.
Тут все моє - невичерпне
багатство:
І вогнищ зблиск, і пісня журавля,
І скарби мрій, і непродажне
Братство,
І ніжність зір - холодних віддаля.
Іду цим світом, як ідуть на сповідь.
Несу у серці чесність і любов.
А сонця кінь, перекусивши повід,
В дорогу кличе підійнятись знов.

ГІТАРИСТУ

Юрію Скибі

Увечері твоя гітара плаче,
А ти смієшся до безтями юно,
І втома дня уже ніщо не значить...
Лише б не обірвали пісню струни.

Життя просте і у душі розрада,
І б'ється серце ритмами прибою,
Шикуються зарії для параду,
А ми окраєць ділимо з тобою.

Пройдуть роки і скроні осінь стисне,
Покличе інших стежка до мети.
Та пам'ять збереже цей вечір-пісню
І в серці юно посміхнешся ти.

“ЗНИКАЄ СЕРДЕЦЬ СЛІПОТА...”

* * *

Переведи мене через майдан...

В.Коротич

Переведи мене через любов, переведи,
Щоб не накоїв я безглуздя і біди,
Щоб не зірвався, наче в прірву каменепад,
Бо, як відомо, - час не йде назад.

Переведи мене через любов, переведи,
Зорею в долю світанковою зайди.
В захмар'ї не затінюйся мені
І в час розлуки, і в кохання дні.

Переведи мене через любов, переведи,
І в сон мій білою лебідкою прийди,
Аби у серці вгамувати лютий біль,
Спинити ,щоб не рвався звідусіль.

Переведи мене через любов, переведи,
Аби ганьба і не поткнулася сюди,
Де я готовий прихилити небо
І простелить Чумацький Шлях для тебе.

Переведи! Крізь жаль і каяття,
Через любов... широку, як життя!

* * *

Вечірній дощ малює по шибках
Химерні постать...
Самотність...
Ніч...
Чекання...
Все це в душі розпалює бажання
Тебе кохать... молитись і кохать.

Зблиск блискавиці за старим вікном
Зшиває сірі марення...
Зітхання...
Молюсь на тебе і на своє кохання
Й холодну шибу прихилю чолом.

Молюсь на тебе... В зблисках блискавиць,
В симфонії дощу, в стозвонах літа,
І ти , кохана, молитвою зігріта
Запалиш зорі за старим вікном.

ОСІННЄ

Сивий дощ за вікном виграє піцекато...
І горта партитури клинового листу.
Я ж Верхарна штудую сьогодні завзято
І бракує мені і наснаги, і хисту,
Щоб затишити дощ...
І вернути для тебе:

Тихий шепіт весни,
Ніжну даль калинову,
Стиглу щедрість садів,
Розмаїття дібров,
Піднебесся блакить,
Ще й веселки підкову.

Щоб пронести для тебе
Через пасмо дощу,
Крізь зневіру й чекання
Ніжний вогник фіалки - далеку весну,
Сповідь-лист про омріяне нами кохання.

Сивий дощ за вікном виграє піцекато...

ДО ТЕБЕ

Спочинь на моєму плечі,
Вже в небі стодзвонять ключі
Лелек, що на втомлених крилах
несуть голубінь,
Спочинь...
Сяйни дивосвітом очей
В тернові безсоння ночей,
У долю мою принеси теплий
подих весни,
Засни...
Зайди у журу мою й біль,
Дощами мій смуток розсій.
У шані схилюсь на коліно покірливо я,
Лілеє моя.
Спочинь на моєму плечі...

ЗІЗНАННЯ

Перед тобою -
Грішною й святою -
Схиляюсь на коліно...
Єдина!
Цілую руку -
Солодка мука
В стодзвонах серця...
Безсмертя!!!
У серце криця -
Очей криниця.
Вуста...
То шепіт гаю...
Кохаю!!!

* * *

Так шукаю тебе в чарах осені,
В сонцепаді кленового листу,
Де колись ми ходили босими
І збирали калини намисто.

Де вели небесній блакиті
Білосніжних хмарин отари.
І клялися на кожному літі,
Що довіку нам бути у парі.

Де у кетягах горобиних
Ми шукали розраду веснам.
І на світі для нас, єдиних,
Найсвятіша любов воскресла...

Я шукаю тебе в чарах осені,
І цілують уста горобину...
Та не знаю, не знаю і досі я,
Чому втратив тебе, єдину!

* * *

Одягнули клени вишиванки,
Розплітають коси вербам ранки,
У ясній блакиті - сум лелечий...
Твої руки обнімають мої плечі.

На твоїх вустах - гріх калини,
Вересневий смуток тополиний,
У зоринках-оченятах запитання:
"Чи обман це, а чи й справді кохання?"

Я мовчу... В серці щем, в серці мука,
Бо чатує на нас вже розлука...
Графський парк у годину цю чисту
Сльозинку втирає долонькою листу.

* * *

Забуяла осінь в світанковім цвіті.
Й вишиванки клени одягнули знов...
А мені ще мариться пахощами літо,
А я все чекаю на свою любов.

Десь там, в піднебессі, відлітають роки,
Журавлиний клекіт падає до ніг.
А мені на серце - спогадами кроки
І прощальний шепіт: "Чому не зберіг?"

* * *

Я шукав тебе так довго, обійшов шляхи земні.
Малював тебе у мріях, а знаходив лиш у сні.
Ти стояла, як царівна, ніжна юнка чарівна.
Так жадана і велична, і прекрасна, як весна!

Простягав до тебе руки, дарував свої пісні.
Кожну мить я щемним звуком викарбовував у сні.
Все боявся тої миті, коли марево зійде
І чаклункою розлука долі наші розведе.

Не судилося зустрітись, прокидаюсь в самоті.
Віддзвеніло щемно літо, осінь бродить у житті.
Все ж в розмаях дивосвіту віднайду тебе одну
І не в сні вже, а у серце поверну твою весну.

ПРОЩАЛЬНЕ

Вже позаду залишився Харків...
Поїзд кличе в далечінь доріг.
Через серце, що кохає палко,
Шлях від тебе в зоряність проліг...

Через радість, горе і невдачу,
Через сум, розлуку і біду.
Я любов свою квітками значу
І до ніг твоїх, як скарб, кладу.

І якщо тебе зректися мушу,
То із серця в забуття піду.
Розірву на квіти свою душу
І дощем на землю упаду.

ДО ТЕБЕ

У дзеркалі калюж відтінюється літо
І губиться в фіранках розвішаних дощем.
Мене уже нема... Мене коханням вбито
І серце, наче кварту, наповнив суму щем.

Мене уже нема... Розтерзаний роками,
На перехрестях долі зносився до журби.
Усі мої скарби, все, що було між нами,
Я роздарую літу... Не друзям. Не тобі.

Мене уже нема... Хоча приходять ранки,
Які несуть горнята несправджених надій.
А осінь за вікном наповнить сумом склянку
І в серці тихим щемом зоріє обрис твій.

ПЕРЕХОЖІЙ

Пізнім вечором, в днину прощальну
Мимолітно погляне вона...
Рухом витонченим, майже вінчально
Прокидається в серці весна.

О, цей знак, долі знак ніжнощемний,
І зникає сердець сліпота.
Тільки кроки відлунюють в темінь.
Тільки подих хтось міцно стиска...

* * *

Пішла ти стежкою від мене,
Що вся у листі золотім.
Шепочуть у зажурі клени
Про зраду...
Що я відповім?
Як розповісти про страждання,
Про тугу в серці й щемний біль?
По нашій стежці вже востаннє
Мандрує доля...
Заметіль.

ДИПТИХ

I

Троянд розірвались бутони
У стиглих обіймах саду.
Ранок малює купони
Барвами листопаду.
Осені перші подихи.
Вітру журливе зітхання...
Чом так поспішно відходиш ти,
Моє незрадливе кохання?

II

Лист останній у столі знайду.
Не вертаю, спалено мости...
Та надією у сні твої прийду,
Щоб на ранок розпачем піти.

НЕВІДПРАВЛЕНІ ЛИСТИ

(триптих)

/ знову твій сповідь-лист.

К. Дурас

I

Хай табуни дощів промчать,
Розтопчуть спогади про тебе,
Бо вже не в силі я мовчать.
Хоч розум мовить: "Треба, треба!"

Роса хай опаде з бузків,
Омивши день новин розлуки.
Навіщо ж в душу біль такий?
І так вже досить серцю муки.

Хай білим пензлем сивини
Літа вибілюють нам скроні.
Лист з недалекої весни
Розквітне маком на долоні.

II

Без тебе день - неспівана пісня.
Без тебе день - обірвана струна.
Без тебе серцю в грудях тісно.
Без тебе, власне, і мене нема.

Без тебе ніч зруйнована дощами.
Без тебе зболені чеканням дні.
І літургія, зіткана печаллю,
Хоралом озивається в мені.

До тебе йду через чекань причали.
До тебе йду крізь зболені рядки.
А вже на осінь сумно прокричали
Колись безжурні лебеді-роки

Без тебе...

III

Ти знову наснишся мені.
Даруй за таку випадковість.
І в спрагою змучені сні
Увійде суддя –моя Сівість.

Зайде без жалю й каяття,
Закурена пилом дороги,
І втрачу я спокій життя,
І знову покличуть тривоги

В бузковій юності,
В небесну очей твоїх просинь...
Ти знову наснишся мені.
Прокинусь на ранок –вже осінь!

* * *

Пришестя останнє любові –
Зоря у вікні вечорова.
Скроні мої від відчаю сиві...
Ви, як Богиня, юна, красива!

Думки, мов коні, в шаленому герці.
Окрик зневіри - ножем по серцю...
Упала блуза вишневим квітом,
Кохалося так, що несила жити.

* * *

Скажи мені, чому нас розлучили роки?
Скажи, чому так пізно приходить каяття?
По долі в самоті відлічую я кроки
І спродую за безцінь своє й твоє життя.

Скажи мені, чому нас розлучила доля
На перехрестях серця нема вказівників.
Як тополиний крик, що крає безмір поля,
Звучать в мені хорали розтрачених років.

Скажи мені, чому нас розлучили люди?
Розчавили любов, засіяли пільму.
Безсоннями ночей нашпигувавши груди,
Заклявши на самотність... Скажи мені, чому?

МОНОЛОГ РИБАЧКИ

Нехай бурштинний вогник в серці не згасає,
В безмежжі моря до домівки вкаже шлях.
Хоч три життя тебе я прочекаю,
Плекаючи надію в мрія-снах.

Лише ти не зникай на перехрестях долі,
Штурвалу у знемозі з рук не випускай,
Я три безсмертя, як тополя в полі,
Вдивлятимусь тривожно в небокрай.

СОНЕТ

І знову цей білий сніг
На серце - весняним квітом.
І знову ці білі сни,
Коханням нашим зігріті.

Симфонія білих гам
На сивій палітрі печалі...
Я знову писатиму Вам
Цим снігом - криком відчаю

І буду Вас кликати в сни,
В тернові безсоння ночі,
Шукати для серця весни...
Та не стулю я очі.
Бо знову цей білий сніг
на скроні спогадом ліг.

ПРОЩАЛЬНЕ

Білі сніги над Ніжином
Кружляють в шопенівським вальсі,
Скроні мої засніжені
Твої зігрівають пальці.

Білі зірничі віхоли –
То вмерлих надій зорепади.
Кохання наше відїхало
На сивому коні зради.

Хвилина, мить до розлуки
Сніжинкою тане в долоні.
Востаннє цілую руку...
Прощай...
Хай сивіють скроні!

* * *

Золотить осінь листя на каштанах,
Мов маляр вправний пензликом маха...
А я сьогодні до нестями п'яний
Заручник у кохання і гріха.

А я сьогодні хрещений дощами,
Розп'ятий перехрестями доріг,
Ніяк не можу взяти собі до тями,
Чому тебе зректися я не зміг?

Чому не зміг я заперечити долі
И любові відчай кинути до ніг...
І крають серце стокларнети болю
Мелодією сходжених доріг...

ЗРЕЧЕННЯ ЛЮБОВІ

Починається вересень наших прозрінь...
Ще зоріє твій усміх під небом склепінь,
Що змуровують світ мого серця.
Так хотів я померти у герці
Наших тіл, наших душ, наших мрій...
Я не твій!

Починається вересень наших прозрінь...
Я останній співак у блідих поколінь,
Що зrekliся кайданів кохання.
Не спізнати любові світання,
Я, останній, востаннє не твій...
Я не твій!

Ми бредемо по цвинтарю вмерлих надій,
Замерзає сльозинка за ґратами вій,
І туман тютюнових хмарин
Огортає легені і душу...
Я вже мушу зізнатись, я мушу -
Я не твій...

Скільки коштує зрада?
Тридцять срібників,
Як у Іуди?
Назови мене "ладо",
Хоч востаннє,
Щоб потім забути.

Назови мене "ладо"
І засій полином
мою душу.
Гіркий келих розради,
Аж по вінця
Допити я мушу.

Назови мене "ладо"
І покинь без жалю
і зітхання.
Ми зустрінемось радо,
Як відтужить за нами кохання.

ВІДПОВІДЬ

У чорному вбранні печалі,
Крізь пасма сивого дощу
Я на самотності причали
Свого серця не пуцу.

І не чекайте покаяння,
Не бачити вам блуду сліз.
Своє знедолене кохання
Я чесно по життю проніс.

Вам вже не вистачає бруду,
Ви захлинаєтесь в багні...
Я ж вам прощать до скону буду,
Тож Бог пробачить і мені.

* * *

Очі твої... Як на щастя підкова,
Терпка хміль-трава...і зірниць перевесло.
Молю про одне і молитиму знову,
Щоб ніжність твоя світанкова воскресла.

* * *

У павутинках бабиного літа
Чаклунка-осінь шле нам SMS.
І спогадом моя душа зігріта,
І знову мрії рвуться до небес...

Іду до тебе через тиху осінь,
Іду до тебе через час й роки,
А в серці розцвіта фіалок просінь,
І геть жену я зрадливі думки...

Про те, що скроні покрива морозом,
І серце в грудях все частіш болить,
І дослухаюсь зранку до прогнозу,
Щоб не забуть бува кашне одіть...

До біса все! І роки, і зітхання,
Зневіру, розпач і розлуки мить.
В моєму серці розцвіта кохання,
І піснею життя душа дзвенить.

«АКВАРЕЛІ ДОРІГ»

ДРУЗЯМ

Називають вас диваками,
Що лишили домівку далеко,
Що ліси вас ховають роками
Чи пустелі випалює спека.

Що гітара для вас рідніша
Від транзисторного перегуку.
Що кохаетесь ви у віршах
І в біді - ви простягнете руку...

Що морзянка дощу по палатці –
То для вас телеграма із дому,
І штормовка - латка на латці –
Відганяє хвороби і втому.

І закохані ви до нестями
В сонце, ліс, дорогу і квіти.
Називають вас диваками...
Без яких було б сумно жити.

Я ЙШОВ ДО ТЕБЕ

Я йшов до тебе,
Й щедрий світ
Подарував мені ці гори.
А в чистій вранішній
Росі
Іскрились-вигравали
Зорі.

Я йшов до тебе
Через сни,
Що дарували мені
Крила.
Стелились килимом
Пісні,
І мрії ставили вітрила.

Я йшов до тебе через
Ліс,
Де сосни шикувались
В варту,
Де блискавка зламала
Спис
І дощ підносив щедрю
Кварту.
Я йшов до тебе...
Й заблудивсь.

У ТАЙЗИ

Вируй, зелений вире,
до осені далеко,
Коли аж поза обрій
пожовкне білий світ,
Коли останню пісню
проплачуть нам лелеки
І блискавки розірвуть
по клаптиках блакить.
Вируй, зелене море,
в обіймах зорепаду...
До віковичних сосен
щокою припаду...
Мені насняться вишні
із батькового саду
І мить, коли до хати
стривожений зайду.
Сьогодні тільки в мріях
я повернусь додому,
А через мить потраплю
в обійми до тайги...
Крізь хащі і болото,
через безсоння й втому
До тебе прямувати -
як до джерел снаги.

БЛЯ БЛИХ КЛЮЧІВ

Співають хлопці про любов.

Мінорно вторить їм гітара.

А чорної зневіри хмара

Холодить серце знов і знов...

Співають хлопці про любов,

Мов посилають вирок ночі.

Ще мить - і заіскряться очі,

Бентежно вдарить в серце кров...

Співають хлопці про любов.

ЗІЗНАННЯ

Хтось у небо осінь кинув,
Зранку все ідуть дощі...
І рюкзак ламає спину,
Заступають шлях кущі.

А в припасах - мало їжі,
І не скоро ще привал...
Та все це на спокій,
тишу
Все одно б не проміняв.

ТРИ ЕТЮДИ

(триптих)

I

Зав'язало втомлене літо
Горобину багряним вузлом.
Небо, грозами перемите,
Губить зорі за тихим селом.

А навколо казкова тиша.
Хати білі мріями снять...
Тільки річка туманом дише.
Тільки зорі в долоні летять.

II

Вечір сонце зіпхнув...
Воно впало за обрій, розбилося,
Розлетівшись по небу зорями.
Місяць з ляку угору майнув.
Ніч сміялася, дивом іскрилася
І схилялась на поле зоране.

III

За долею немало сліз пролито,
Нема в кишені жодного гроша...
Надворі тихо дозріває літо,
І марить літом бабиним душа.

Небесну синь дощами перемито.
Мої думки - в обіймах у садів,
Де виколисують співанку віти
І небо б'ють підковами плодів.

БІЛИЙ ВІРШ

Пальцями гарячими сонце
На кобзі зеленої галявини грає...
Де струну торкне - кульбаба розквітає!
Хто розуміється на нотах,
Хай заспіває цю пісню...

ЛІТО

Посміхнувся хитро місяць,
Бачить спить у бур'янах
Зморене до краю літо
І жнивує, навіть в снах.

Вже вагітними садами
Віддзеркалюється став.
Вітер вчить осінні галки,
Навіть день коротшим став.

Де ж там літу відіспатись?!
Ще ж роботи цілий міх:
До обжинок готуватись
Не застав щоб в полі сніг.

Випрати осінні шати,
Засунити луки й гай,
До комори збіжжя вбрати,
Ще й захмарить небокрай.

Налякати ліс громами,
Позбирати журавлів,
Хаші засадить грибами,
Сіно знести все у хлів.

Поробивши всю роботу
Вбрати райдугами світ...
Міцно спить трудяга-літо.
В бур'янах під зореліт.

ОСІННЄ

Боли́ть в мені осінь багрянцем

листвяним,

Боли́ть журавлиним тужливим

ключем...

Розсіється в згадках рясними

дощами.

Багата на тугу і болісний щем.

Боли́ть в мені осінь - прощальним

цілунком,

Осіньою квіткою в паморозь літ...

І усміхом щирим, й невірності трунком,

І зрадою юності осінь боли́ть.

ОСІННІ МІНІАТЮРИ

Осінь листя пожовкле нам в обличчя жбурляє,
Обриваючи струни на лірах дощу.
Із останньою птахою, що у вирій злітає.
Я назавжди у тебе із серця піду...

* * *

Проспівай мені, дощ,
Пісню-тугу за втраченим літом.
Нагадай мені, дощ.
Що вже осінь золотить літа.
Подаруй мені, дощ,
Сум отой, що панує над світом.
Як останній лелека
У дорогу далеку зліта.

* * *

Обірваним листком у серце пада сум
І мостить там, немов ремез, кубельце.
І крає душу на шматочки скельцем
Розбитих на дрібні осколки дум...

ОСІННЄ

Осінь небо замкнула ключем журавлиним
Та й закинула ген його в марища хмар.
Сонце глянуло зморено поглядом плинним
Та й сховалось хмарних небесних отар.

Вся природа завмерла в німому чеканні,
Жовті трави зігнула холодна роса.
Кущ калини палає в п'янкуму світанні
І в слюзах кожен кетяг додолу звиса.

ПЕСИМІСТИЧНЕ

Співає сум собі сумну співанку,
Не справдилися мрії про весну,
І сонця усміх, й саду вишиванку,
І річку, що прокинеться від сну...

А квітень бавиться ще снігопадом,
І на Острі льодує собі лід...
Та на душі немає зовсім ладу,
Ще й сивію на перевеслі літ!

А ген недавно ж на коні баскому,
Здавалось, пролетів би цілий світ.
І, незважаючи на спрагу й втому,
Дістав для любки папороті квіт!

Роки, роки... В часу ми у полоні,
Він зморшками оборює чоло,
І вже в мозолях серце - не долоні,
І півжиття неначе й не було...

РОЗДУМ

Як ще багато я не встиг.
Як ще багато не побачив.
І долі шлях - рубцями значив.
Скількох я друзів не вберіг...

Що ж вік отак прожити в борг?
Краси й любові не пізнати?..
То ж краще камінь в грудях мати,
Ніж серце, де відсутній Бог.

ЗМІСТ

Леонід Горлач. Що записане в душі...

НА ЧАТАХ ПАМ'ЯТІ

Бажання

Пісня

Монолог дзвона

Монолог тридцять третього

Сповідь

Мамина пісня

Мамо, цвітом вишневим вкрилися скроні мої

Безсоння

У брестській фортеці

ІЗ ЦИКЛУ “ПРИСВЯТИ”

Не зраджуйте своїх учителів

Люблять хлопці Україну

Свіча пам'яті

Присвята

Другові

Верлібр

Пам'яті Ю.Візбора

У храмі гір

Гітаристу

ЗНИКАЄ СЕРДЕЦЬ СЛІПОТА...

Переведи мене через любов...

Вечірній дощ...

Осінне

До тебе

Зізнання

Так шукаю тебе в чарах осені

Одягнули клени вишиванки

Забуяла осінь...

Я шукав тебе так довго
Прощальне
Перехожий
До тебе
Пішла ти стежкою від мене...
Диптих
Невідправлені листи
Скажи мені, чому нас розлучили роки?
Прищестя останнє любові
Монолог рибачки
Сонет
Прощальне
Золотить осінь листи на каштанах
Зречення любові
Скільки коштує зрада?
Відповідь
Очі твої
У павутинках бабиного літа

АКВАРЕЛІ ДОРОГИ

Друзям
У тайзі
Я йшов до тебе
Біля білих ключів
Зізнання
Три етюди
Білий вірш
Літо
Осінь
Осінні мініатюри
Осінь небо замкнула ключем журавлиним
Песимістичне
Роздум

ЗАБАРНИЙ Олександр Вадимович -

кандидат педагогічних наук,
доцент, декан філологічного
факультету

Ніжинського
державного університету
імені Миколи Гоголя.

Поет, прозаїк, публіцист.

Член Національної
спілки журналістів України.

Автор книг:

“Пастелі Полісся” (1992),

“Лелеки не зраджують” (1995),

“До таїни образу” (1997),

“Акорди серця” (2003)

“За лаштунками літа...” (2006).